

University of Groningen

Fries of Nederlands?

Keuning, Reinou

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version

Publisher's PDF, also known as Version of record

Publication date:

2009

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

Keuning, R. (2009). *Fries of Nederlands?* s.n.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

Samenvatting

Vanuit mijn eigen ervaringen als meertalige, ontstond het idee om een onderzoek uit te voeren naar taalkeuze en taalattitudes onder Fries-Nederlandse jongeren. De centrale vraag in dit onderzoek is: Welke functionele overwegingen doen Friese Nederlanders ertoe besluiten in welke situaties voor de Friese of de Nederlandse taal te kiezen, wat is hun attitude ten opzichte van die talen en in hoeverre speelt het Friese taalonderwijs hierbij een rol?”

De informanten in dit onderzoek zijn vijf jonge mannen en vijf jonge vrouwen, die zowel de Friese als de Nederlandse taal goed beheersen, een HBO- of WO-opleiding volgen en woonachtig zijn in het noorden van Nederland. Het onderzoeksinstrument betreft een voorgestructureerd diepte-interview bestaande uit drie delen. In het eerste deel wordt de taalachtergrond in kaart gebracht. Het tweede deel bestaat uit een twaalfstal situatieomschrijvingen in zes domeinen, waarbij de informant wordt gevraagd een taalkeuze te maken en deze zo goed mogelijk te motiveren. Het derde deel bestaat uit vragen die te maken hebben met attitudes ten opzichte van beide talen, taalonderwijs en taalbehoud.

Fries spreken, maar niet schrijven

Van de tien informanten zijn negen door hun ouders in het Fries opgevoed en pas op latere leeftijd met het Nederlands in aanraking gekomen. Één informant heeft de talen in de omgekeerde volgorde verworven. Hoewel alle informanten zich mondeling in het Fries heel goed kunnen redden, geven ze aan dat hun Nederlands over het algemeen vollediger ontwikkeld was. Schriftelijke vaardigheden in het Fries worden door slechts twee van de tien informanten beheerst. De informanten blijken zowel het Fries als het Nederlands te gebruiken bij het uitvoeren van bepaalde cognitieve taken. Bij sommige taken is er geen duidelijke voorkeur te ontdekken, maar bij een taak als bidden wordt vaker voor het Fries gekozen en bij de schriftelijke vaardigheden overwegend voor het Nederlands.

Met haar spreek ik altijd Fries

In de voorgelegde situaties is er telkens ook daadwerkelijk iets te kiezen: de gesprekspartner verstaat beide talen, maar de gesprekssituatie is telkens anders. Uit de analyse blijkt dat de informanten het vaakst voor het Fries kiezen (67 % Fries, 21 % Nederlands en 12 % een combinatie van beide talen). De taalkeuze wordt het vaakst gemaakt op basis van de directe gesprekspartner. In een enkel geval is de omgevingstaal van belang. Op dit punt verschilt de Fries-Nederlandse groep erg met de Turkse Nederlanders die in dezelfde periode op dezelfde manier werden onderzocht door Vera de Man. Haar ondervraagden kiezen over het geheel gezien, in dezelfde situaties,

minder vaak voor het Turks dan Friese Nederlanders voor het Fries. Voor de Turks-Nederlandse groep speelt de omgevingstaal een belangrijke rol in de taalkeuze.

Het domein waarin de voorgelegde situaties plaatsvinden speelt geen grote rol. De meerderheid van de informanten kiest in de meeste situaties voor het Fries of een combinatie van talen. Alleen binnen het opleidingsdomein is het Nederlands dominanter aanwezig. Ook hier is een verschil met de Turks-Nederlandse groep te zien, die vooral in het werkdomein veel vaker voor het Nederlands kiest.

Tweetaligen in Nederland

De informanten zijn overwegend positief over hun tweetaligheid. Slechts twee informanten hebben een negatieve attitude. Alle informanten drukken zich positief uit over de Nederlandse taal, terwijl ze over de Friese taal iets meer verdeeld zijn. Sommige informanten geven aan wel eens last te hebben gehad van negatieve attitudes van anderen ten opzichte van hun tweetaligheid. De informanten nemen zelf overwegend een neutrale houding in ten opzichte van de tweetaligheid van anderen. Het lijkt alsof ze hun eigen meertaligheid niet verbinden aan de meertaligheid van Nederlanders die een allochtone minderheidstaal spreken.

Het aanbieden van taalonderwijs voor allochtone minderheidstalen zeggen de meeste informanten dan ook van minder groot belang te vinden. Ze zijn van mening dat het Fries een landstaal is en daarmee een onderdeel van Nederland, terwijl dit niet geldt voor allochtone minderheidstalen.

Friestalig onderwijs moet beter

Hoewel alle informanten in meer of mindere mate Friestalig onderwijs hebben genoten, zijn de meningen hierover vrij negatief, zowel over de kwantiteit als de kwaliteit van het Friestilige onderwijs. De zwakke plek van het onderwijs ligt op het gebied van de schrijfvaardigheid. De meeste informanten zien taalonderwijs als een belangrijk middel in het kader van taalbehoud en zijn dan ook van mening dat verbeteringen in het onderwijs nodig zijn. Of de Friese taal in haar huidige staat echter nog lang stand zal houden, betwijfelen de informanten. Omdat ze echter trots zijn op hun Friese achtergrond, geven de meeste informanten aan van plan te zijn de taal in meer of mindere mate door te geven aan hun kinderen.